

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Zajištění závazků v obchodních vztazích
Denisa Grimová

Bakalářská práce
2011

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva

Zajištění závazků v obchodních vztazích
Bakalářská práce

Autor práce: Denisa Grimová

Vedoucí práce: JUDr. Milan Závurka, Ph.D.

University of Pardubice

Faculty of economy and administrativ

Department of public administration and law

Security commitments in trade relations

Bachelor work

Author: Denisa Grimová

Supervisor: JUDr. Milan Závurka, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Denisa GRIMOVÁ**
Osobní číslo: **E07093**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**
Název tématu: **Zajištění závazků v obchodních vztazích**
Zadávací katedra: **Ústav veřejné správy a práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je analýza, vznik a zánik závazků. Dále rozdíl mezi pojmy závazek zajišťovaný a závazek zajišťující. Formy zajišťujících prostředků a co vše může být zástavou. V neposlední řadě porovnání závazků podle občanského a obchodního zákoníku.

- Úvod k problematice zajištění závazků
- Zajištění závazků podle občanského zákoníku
- Zajištění závazků podle obchodního zákoníku
- Ostatní možnosti zajištění závazků
- Zajištění závazků v praxi

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

HOLUB M., FIALA J., BOROVSÝ J., Občanský zákoník, poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou, Praha, Linde 2002, 850s., ISBN: 80-7201-588-5

MAREK, Karel, K obchodním závazkovým vztahům, Praha, Vysoká škola veřejné správy a mezinárodních vztahů, 2007, 234s., ISBN 80-86855-18

PLÍVA, Stanislav, Obchodní závazkové vztahy, 2. aktualizované vydání, ASPI, a.s., 2009, 336s, ISBN: 80-7357-202-8

RABAN, Přemysl a kol., Obchodní zákoník, 5. doplněné vydání, EUROUNION, 2007, 766s., ISBN: 80-7317-060-4

ŠVARC, Zbyněk a kol., Základy obchodního práva, Aleš Čeněk, 2009, 440s, ISBN: 978-80-7380-1441

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Závurka, Ph.D.
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 30. června 2010

Termín odevzdání bakalářské práce: 6. května 2011

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejnková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. listopadu 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, která na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 6. 5. 2011

Denisa Grimová

Poděkování:

Tímto způsobem bych ráda poděkovala všem, kteří mi s mojí bakalářskou prací pomáhali, zejména pak panu JUDr. Milanu Závurkovi, Ph.D za podněty, připomínky a cenné rady. V neposlední řadě mé velké dík patří panu Ing. Jiřímu Tykvartovi za poskytnutí informací týkajících se praktické části mé bakalářské práce

ANOTACE

Tématem mé bakalářské práce je zajištění závazků v obchodních vztazích. Tato práce se zabývá různými druhy a formami zajištění závazků, a také tím, co vše může být zástavou.

V teoretické části je stručně popsán závazkový vztah, vznik, zánik a zajištění tohoto vztahu. Dále zajišťovací prostředky podle obchodního a občanského zákoníku.

V praktické části mé bakalářské práce jsem se zaměřila na konkrétní úvěrový případ, kde je nastíněno poskytování úvěrů a způsobů zajištění těchto úvěrů v praxi.

Výsledkem této práce bylo vyvodit kladné a záporné důsledky poskytování a zajišťování úvěrů.

KLÍČOVÁ SLOVA

závazkový vztah, zajišťovací prostředky, dokumentární akreditiv, úvěr, zajištění úvěru, směnka

TITLE

Securing commitments in trade relations

ANNOTATION

The main topic of my bachelor thesis is the covering of liabilities in business relations. This thesis is focused on different types and forms of the covering of liabilities and also on terms which can be connected with the word pledge.

In the theoretical part there is briefly describes the pledge relation, its beginning, end and the covering of this relation and also there are some covering ways how they are written in the Commercial and the Civil code.

In the practical part of this thesis I have focused on the particular cases associated with the credit. How the credit is granted and the way how the credit is covered in practice.

The result of this work was to drawn positive and negative consequences of granting and covering of the credit.

KEYWORDS

obligations, security instruments, documentary letter of credit, loans, secured loan, bill

Obsah

SEZNAM TABULEK

SEZNAM OBRÁZKŮ

ÚVOD	14
1. ANALÝZA A FÁZE ZAJIŠTĚNÍ ZÁVAZKŮ	15
1.1. Vymezení pojmu závazkový právní vztah	15
1.1.1. Vznik závazku	16
1.1.2. Změny v závazkových vztazích	16
1.1.2.1. Postoupení pohledávky	17
1.1.2.2. Převzetí dluhu	17
1.1.2.3. Přistoupení k závazku	17
1.1.2.4. Poukázka	17
1.2. Zajištění obchodních závazkových vztahů	18
1.2.1. Zajišťovací prostředky	19
1.3. Zajištění závazků dle obchodního zákoníku	19
1.3.1. Smluvní pokuta	19
1.3.2. Ručení	20
1.3.3. Bankovní záruka	20
1.3.4. Uznání závazku	21
1.4. Zajištění závazků dle občanského zákoníku	21
1.4.1. Smluvní pokuta	21
1.4.2. Ručení	22
1.4.3. Uznání dluhu	22
1.4.4. Zástavní právo	22
1.4.4.1. Vznik zástavního práva	23
1.4.4.2. Zánik zástavního práva	23
1.5. Další možnosti zajištění závazků	24
1.5.1. Směnka	24
1.5.2. Dokumentární inkaso	24
1.5.3. Dokumentární akreditiv	25
1.6. Zánik obchodních závazkových vztahů	26
1.6.1. Způsob plnění	26

1.6.2. Místo plnění	27
1.6.3. Doba plnění	27
1.6.4. Splnění dluhu	28
1.6.5. Dohoda	28
1.6.6. Nemožnost plnění	29
1.6.7. Uplynutí doby	29
1.6.8. Výpověď	29
2. ZAJIŠTĚNÍ ZÁVAZKŮ V PRAXI	30
2.1. Analýza problému	30
2.1.1. Charakteristika společnosti	30
2.1.2. Základní činnost společnosti	31
2.1.3. Účetní a daňové aspekty	31
2.2. Úvěry a druhy zajištění úvěrů	31
2.2.1. Úvěr	31
2.2.2. Provozní úvěr	32
2.2.3. Kontokorentní úvěr	32
2.2.4. Revolvingový úvěr	34
2.2.5. Účelový úvěr	35
2.3. Zajištění úvěrů	35
2.3.1. postup při poskytování úvěru	39
2.3.2. Schéma uzavření úvěrového obchodu	40
2.3.3. Prověrka úvěrové způsobilosti klienta	40
2.3.4. Limitovaná výše úvěrů pro jednotlivé klienty	41
3. DEMONSTRACE ZAJIŠTĚNÍ ZÁVAZKŮ V PRAXI	42
4. ZÁVĚR	48
5. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	50
6. SEZNAM PŘÍLOH	51

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Sjednání kontokorentu pro fyzické osoby u různých bank

Tabulka č. 2: Průběhu splácení úvěru

Tabulka č. 3: Přehled poplatků spojených s uzavřením bankovní záruky ve třech největších českých bankách

Seznam obrázků

Obr. č. 1 – čerpání kontokorentního úvěru

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla zabývat tématem zajištění závazků v obchodních vztazích. Účelem mé práce je podat věrohodný a stručný přehled o zajišťovacích institutech, protože v posledních letech nabývá zajištění na velkém významu, z důvodu zvyšujícího se počtu půjček a úvěru a dále toto téma souvisí s obchodními transakcemi se zahraničím, ale i co se týče obchodů mezi bankou a klientem. Zajištění závazků nepochybně souvisí se snížením rizika pro věřitele, což má za následek zkvalitnění vztahů mezi obchodníky.

Každý z nás se alespoň jednou v životě setkal s obchodním závazkem a pro lepší orientaci by měla sloužit i tato bakalářská práce. Hlavní význam této práce nespočívá v tom podat vyčerpávající informace o všech způsobech zajištění závazků. Je zde hlavně snaha přehledně nastínit vše podstatné a na co si dát při zajištění pozor a jakých problémů se vyvarovat při uzavírání obchodních vztahů.

Na praktickém příkladu je demonstrováno, jak v dnešní době funguje zajištění závazků mezi firmou a bankou. Dále jsou zde podrobně rozebrány situace při zajišťování závazků, se kterými se dnes a denně můžeme setkat.

Při získávání podkladů a informací jsem spolupracovala se společností ČSOB a. s. Bakalářská práce je doplněna o několik příloh, jako například úvěrová smlouva, která byla získána přímo v již zmíněné bance.

1 Analýza a fáze zajištění závazků

1.1. Vymezení pojmu závazkový právní vztah

Jednu z definic závazkového prvního vztahu můžeme najít v § 488 Občanského zákoníku. Závazkovým právním vztahem je právní vztah, ze kterého věřiteli vzniká právo na plnění od dlužníka a dlužníkovi vzniká povinnost splnit závazek.¹ Dlužník má věřiteli povinnost dluh splnit a věřitel má právo dluh požadovat. Povinnost dlužníka se označuje jako dluh a věřiteli vzniká pohledávka. K charakteristickým rysům patří určitý počet subjektů, vždy minimálně dva, z nichž každý vystupuje v opačném postavení. Zda se právní závazkový vztah bude řídit podle obchodního nebo občanského zákoníků vyplyne z povahy osob, které v tomto vztahu figurují.

Závazkovým vztahem se rozumí občanskoprávní vztah, který vznikl a trvá mezi určitými subjekty (stranami), jejichž postavení je protikladné. Jedna strana má právo požadovat určité plnění a druhá strana má povinnost plnění poskytnout. Závazkové právní vztahy můžeme dělit podle různých hledisek. Mezi základní dělení patří podle počtu subjektů, podle určení předmětu závazkových vztahů (dluhu) nebo podle způsobu plnění. Podle počtu subjektů rozlišujeme závazkové vztahy na jednoduché, kde na straně věřitele a dlužníka vystupuje jen jedna osoba a společné, kde na jedné či obou stranách vystupuje vedle sebe několik osob. Podle předmětu a způsobu plnění, můžeme rozlišit závazky s plněním určeným jednotlivě, s plněním podle druhu a závazky s plněním určeným alternativně.

Obsahem závazkových vztahů je souhrn práv a povinností, jejichž základem je povinnost něco dát, něco konat, něčeho se zdržet nebo něco strpět, která působí jen vůči konkrétnímu subjektu.² V praxi se tyto práva a povinnosti vyjadřují latinsky: dare – něco dát, facere – něco konat, omittere – něčeho se zdržet, pati – něco strpět. Subjekty,

¹ HOLUB, M. *Občanský zákoník.: poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně věcného rejstříku)*. Praha : Linde, 2002. 831 s. ISBN 80-7201-336-X.

² ŠVARC, Z. a kolektiv. *Základy obchodního práva*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 476 s. ISBN 80-86898-51-2.

kteře jsou obsaženy v závazkových vztazích, které vznikají ze smluv, mohou vystupovat v pozici věřitele a současně dlužníka. Předmětem plnění může být věc nebo právo, účinná činnost nebo zdržení se jisté aktivity.

1.1.1. Vznik závazku

Závazkové vztahy mohou vznikat ze smluv, z nedovoleného jednání nebo na základě jiných právní skutečností, popř. přímo ze zákona. Dle § 489 Občanského zákoníku „Závazky vznikají z právních úkonů, zejména ze smluv, jakož i ze způsobené škody, z bezdůvodného obohacení nebo z jiných skutečností uvedených v zákoně.“³ Závazky vzniklé ze smluv nemusejí být jen dvoustranné, ale mohou být i vícestranné. V ojedinělých případech se vyskytuje jednostranná smlouva. Závazky mohou vznikat i jinak než je uvedeno v zákoně a to buď nárokem nálezce na nálezné, porušením smlouvy prodlením, vadností plnění, dědictvím, postoupením pohledávky a jinými skutečnostmi.

1.1.2. Změny v závazkových vztazích

Smluvní vztahy se mohou v průběhu svého trvání měnit, aniž by došlo k zániku. Dle ustanovení v § 493 „Závazkový vztah nelze měnit bez souhlasu jeho stran, pokud tento zákon nestanoví jinak.“⁴ Pakliže závazkový vztah vznikne, tak jakékoliv změny jsou povoleny jenom se souhlasem všech stran. O změnu jde v případě, že se změní některý z prvků závazku (subjekt, obsah, předmět)

Ke změně obsahu závazkového vztahu může dojít na základě dohody mezi stranami

Ke změně subjektů dochází v případě postoupení pohledávky, převzetí závazku, přistoupení k závazku, poukázky.

³ HOLUB, M. *Občanský zákoník.: poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně věcného rejstříku)*. Praha : Linde, 2002. 831 s. ISBN 80-7201-336-X.

⁴ HOLUB, M. *Občanský zákoník.: poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně věcného rejstříku)*. Praha : Linde, 2002. 831 s. ISBN 80-7201-336-X.

1.1.2.1. Postoupení pohledávky

Postoupení pohledávky se říká cese. Jedná se o dohodu mezi věřitelem a třetí osobou, na jejímž základě přechází na třetí osobu spolu s postoupenou pohledávkou i její příslušenství a všechna práva. Věřitel, jenž pohledávku postupuje, je postupitel – cedent, ten, komu se postupuje je postupník – cesionář. O postoupení musí být dlužník informován postupitelem. Forma dohody o postoupení musí být písemná.

1.1.2.2. Převzetí dluhu

Převzetí nastane na základě dohody dlužníka s třetí osobou, která přijímá jeho dluh a nastupuje v závazkovém vztahu na jeho místo. Při převzetí dluhu dochází ke změně v osobě dlužníka. Je zde nutný souhlas věřitele, který může být dán jak původnímu dlužníkovi, tak třetí osobě, která dluh převzala. Převzetí dluhu vzniká na základě smlouvy, která je sepsána mezi původním dlužníkem a novým dlužníkem. Další forma převzetí dluhu je buď na základě zákona, nebo podle soudního rozhodnutí.

1.1.2.3. Přistoupení k závazku

Dohoda věřitele s třetí osobou, na jejímž základě se třetí osoba zavazuje, že se stane dlužníkem vedle dlužníka původního, a to na základě písemné smlouvy s věřitelem.

1.1.2.4. Poukázka

Jedná se o trojstranný právní vztah, na jehož základě opravňuje osoba, která poukázku vydala (poukazatel), poukazníka, aby přijal plnění od poukázaného (banky). Poukázka současně zmocňuje poukázaného, aby závazek splnil poukazníkovi, a to na účet poukazatele.

1.2. Zajištění obchodních závazkových vztahů

O zajištění závazku můžeme hovořit v širším smyslu a zahrnout mezi zajišťovací prostředky cokoliv, co posílí právní postavení věřitele a jeho vztah vůči dlužníkovi. Pokud uvažujeme o zajištění závazků v užším smyslu, máme na mysli právní úpravu zajištění obchodních závazkových vztahů v režimu obchodního zákoníku.

Některé instituty jsou upraveny komplexně v obchodním zákoníku, některé zajišťovací prostředky jsou upraveny v občanském zákoníku a obchodní zákoník obsahuje pouze speciální úpravu dílčích otázek. Proto je třeba mít na paměti, o který zajišťovací prostředek se jedná, a jak je upraven v občanském a v obchodním zákoníku. Může se jednat o čtyři skupiny případů:

- Úprava zajišťovacího institutu je obsažena pouze v občanském zákoníku, avšak je plně použitelná i pro obchodní závazkové vztahy (např. zadržovací právo)
- Druhou skupinu tvoří ty zajišťovací instituty, jejich základní úprava je zakotvena v občanském zákoníku, přičemž pro oblast obchodních závazkových vztahů je doplněna nebo modifikována v obchodním zákoníku (zástavní právo).
- Některé způsoby zajištění závazku jsou sice obsaženy v občanském zákoníku, avšak pro oblast obchodních závazků je jejich aplikace vyloučena, neboť platí výlučně komplexní úprava těchto institutů, která je zakotvená v obchodním zákoníku (ručení).
- Do poslední skupiny lze zařadit takové zajišťovací instituty, které vůbec nejsou předmětem úpravy v občanském zákoníku, ale jsou upraveny pouze v obchodním zákoníku jako specifické způsoby zajištění závazků v obchodních vztazích (bankovní záruka).

1.2.1. Zajišťovací prostředky

Podle občanského zákoníku patří mezi zajišťovací prostředky: zástavní právo k věcem, zastavení pohledávky, podzástavní právo, zadržovací právo, smluvní pokuta, ručení, dohoda o srážkách ze mzdy nebo z jiných příjmů, zajištění závazku převodem práva, zajištění závazku postoupením pohledávky, uznáním dluhu a jistota.

Obchodní zákoník upravuje zajišťovací prostředky takto: zástavní právo k obchodnímu podílu, smluvní pokuta, ručení, bankovní záruka, uznání závazku.

1.3. Zajištění závazků dle Obchodního zákoníku

Dřívější úprava byla zakotvena v § 297 – 299 Obchodního zákoníku. Všechna tato ustanovení však byla již zrušena. Nyní se tato ustanovení řídí podle §300 - §323.

1.3.1. Smluvní pokuta

V obchodních závazkových vztazích se používají především §300 - §302 Obchodního zákoníku, kde je smluvní pokuta definována jako nástroj sloužící k zajištění závazků. Smluvní pokuta plní funkci paušální náhrady a je nutné ji sjednat písemně. Musí zde být uvedena výše pokuty. Je nutno dodat, že zaplacením pokuty nezaniká povinnost touto pokutou zajištěná. Jedním ze způsobů zániku závazků je odstoupení od smlouvy, §344 obchodního zákoníku „od smlouvy lze odstoupit pouze v případech, které stanoví smlouva nebo tento zákon“.⁵

⁵ RABAN, P. *Obchodní zákoník 3. dopl. vyd.* Praha: Eurounion, 2003. 790 s. ISBN 80-7317-021-3.

1.3.2. Ručení

Ručení lze charakterizovat jako právní vztah mezi věřitelem a ručitelem, v němž se ručitel zavazuje uspokojit pohledávku věřitele, jestliže ji neuspokojí dlužník. Pro obchodní závazkové vztahy je komplexně upravena v § 303 - § 312 obchodního zákoníku. „Ručením lze zajistit jen platný závazek dlužníka nebo jeho část. Vzniku ručení však nebrání, jestliže závazek dlužníka je neplatný jen pro nedostatek způsobilosti dlužníka brát na sebe závazky, o němž ručitel, v době svého prohlášení o ručení věděl.“ Závazek z ručení vzniká na základě písemného prohlášení třetí osoby, v němž se zavazuje uspokojit věřitele, pokud dlužník nesplní závazek. Může jít o závazek peněžitý, ale i o nepeněžitý. Lze jím zajistit i závazek, který vznikne v budoucnu nebo jehož vznik je závislý na splnění podmínek.

§ 546 občanského zákoníku, ručení vzniká písemným prohlášením, jímž ručitel bere na sebe vůči věřiteli povinnost, že pohledávku uspokojí, jestliže ji neuspokojí dlužník. Neplatí pro obchodní závazkové vztahy.

1.3.3. Bankovní záruka

Vždy se řídí podle § 313 - § 322 Obchodního zákoníku. „Bankovní záruka vzniká písemným prohlášením banky v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžní částky podle obsahu záruční listiny, jestliže určitá třetí osoba nesplní určitý závazek nebo budou splněny jiné podmínky stanovené v záruční listině.“⁶ Bankovní záruku může poskytnout pouze banka, popř. jiná osoba k tomu oprávněná. Z tohoto tvrzení je patrné, že bankovní záruka je pro věřitele považována za bezpečnější typ záruky či ručení, než je ručení samotné. Nemůže však vůči věřiteli uplatnit podobné námitky, jaké může ručitel uplatnit vůči věřiteli v případě ručení. V zásadě se jedná o jednostranné písemné prohlášení banky, takže není potřeba souhlas věřitele ani dlužníka. Banky zajišťují především peněžité pohledávky, ale obchodní zákoník

⁶ RABAN, P. *Obchodní zákoník 3. dopl. vyd.* Praha: Eurounion, 2003. 790 s. ISBN 80-7317-021-3.

umožňuje zajistit i pohledávky nepeněžitě. Bankovní záruka může být sjednána na dobu neurčitou nebo může být omezena.

1.3.4. Uznání závazku

Je stanoveno v § 323 obchodního zákoníku. „Uzná-li někdo písemně svůj určitý závazek, má se za to, že v uznaném rozsahu tento závazek trvá v době uznání. Tyto účinky nastávají i v případě, kdy pohledávka věřitele byla v době uznání již promlčena.“⁷ Je to jednostranný právní úkon dlužníka vůči věřiteli. Musí být sepsán písemně. Závazek může být jak peněžitý, ale i nepeněžitý.

1.4. Zajištění závazků dle občanského zákoníku

Obchodní zákoník neobsahuje veškeré druhy zajištění závazků, proto musíme, v některých případech, použít i ustanovení občanského zákoníku. Tyto druhy najdeme v § 544 - § 588 Občanského zákoníku. Je důležité dbát na to, jestli zajišťujeme peněžitý, nebo nepeněžitý závazek. Některé druhy závazků jsou dokonce nezajistitelné.

1.4.1. Smluvní pokuta

V §544 Občanského zákoníku „Sjednají-li strany pro případ porušení smluvní povinnosti smluvní pokutu, je účastník, který tuto povinnost poruší zavázán pokutu zaplatit, i když oprávněnému účastníku porušením povinnosti nevznikne škoda.“⁸ Toto se uplatňuje pouze v občanskoprávních vztazích. Aby vznikla smluvní pokuta, je nutná existence hlavního závazku. Smluvní pokuta musí být sjednána písemně a musí zde být uvedena výše pokuty, popř. způsob stanovení její výše. Stanovuje se buď procentuálním podílem, nebo částkou. Účelem smluvní pokuty je motivace dlužníka ke splnění závazku.

⁷ RABAN, P. *Obchodní zákoník 3. dopl. vyd.* Praha: Eurounion, 2003. 790 s. ISBN 80-7317-021-3

⁸ HOLUB, M. *Občanský zákoník.: poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně věcného rejstříku)*. Praha : Linde, 2002. 831 s. ISBN 80-7201-336-X.

1.4.2. Ručení

Ručení vzniká písemným prohlášením, jímž ručitel bere na sebe vůči věřiteli povinnost, že pohledávku uspokojí, jestliže ji neuspokojí dlužník.⁹ Předpokladem ručitelského zajišťovacího závazku je platný hlavní závazek, který se ručením zajišťuje. Výši zajištěné pohledávky je věřitel povinen kdykoliv a bez zbytečného odkladu sdělit ručiteli. Předmětem ručitelského závazku mohou být pohledávky ze závazkového právního vztahu jak peněžitého, tak nepeněžitého.

1.4.3. Uznání dluhu

Jednostranné písemné prohlášení. „Uzná-li někdo písemně, že zaplatí svůj dluh určený co do důvodu i výše, má se za to, že dluh v době uznání trval. U promlčeného dluhu, má takové uznání tento právní následek jen věděl-li ten, kdo dluh uznal, o jeho promlčení.“¹⁰ Uznáním dluhu dochází zároveň k přerušení běhu promlčení doby, tak, že začíná běžet vždy promlčecí doba nová.

1.4.4. Zástavní právo

Obecná úprava je obsažena v § 152- § 172 Občanského zákoníku. Obchodní zákoník tento prostředek neupravuje, a proto se zde používá občanský zákoník. Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh z této pohledávky nebude včas a řádně splněn.¹¹ Zástavní právo jako zajišťovací institut slouží k zajištění pohledávky a jejího příslušenství. Předmětem zástavního práva, čili zástavou může být věc movitá, nemovitá, podnik, soubor věcí, pohledávka, byt nebo nebytový prostor ve vlastnictví podle zvláštního zákona, obchodní podíl, ale i cenný papír nebo předmět průmyslového

⁹ HOLUB, M. *Občanský zákoník.: poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně věcného rejstříku)*. Praha : Linde, 2002. 831 s. ISBN 80-7201-336-X.

¹⁰ HOLUB, M. *Občanský zákoník.: poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně věcného rejstříku)*. Praha : Linde, 2002. 831 s. ISBN 80-7201-336-X.

¹¹ ŠVARC, Z. a kolektiv. *Základy obchodního práva*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 476 s. ISBN 80-86898-51-2.

vlastnictví. Jedna pohledávka může být současně zajištěna zástavním právem na více samostatných zástavách. Tento případ se označuje jako vespolečné zástavní právo. Pohledávka může být peněžitá i nepeněžitá. Zástavní právo se vztahuje i na příslušenství, přírůstky a neoddělené plody zástavy. Účastníky závazkového vztahu jsou zástavní věřitel, dlužník v hlavním závazkovém vztahu a zástavní dlužník (vlastník zástavy, čili zástavce). V obchodních závazkových vztazích jsou často dlužník a zástavní dlužník jedna a táž osoba, mohou to však být i odlišné osoby.

1.4.4.1. Vznik zástavního práva

V obchodních závazkových vztazích je nejobvyklejší způsob vzniku zástavního práva na základě písemné smlouvy, ze zákona, rozhodnutím soudu nebo správního úřadu o schválení dohody o vypořádání dědictví. Bez písemné formy by byla zástavní smlouva neplatná. Jde-li o nemovitost, vzniká zástavní právo teprve vkladem do katastru nemovitostí.

1.4.4.2. Zánik zástavního práva

Zástavní právo zaniká: zánikem zajištěné pohledávky, zánikem zástavy, vzdá-li se zástavní věřitel zástavního práva jednostranným písemným úkonem, uplynutím doby, na niž bylo zřízeno, složí-li zástavní dlužník nebo zástavce zástavnímu věřiteli obvyklou cenu zástavy, písemnou smlouvou uzavřenou mezi zástavním věřitelem a zástavním dlužníkem nebo zástavce nebo zvláštními právními předpisy. Výjimku tvoří promlčení. Promlčením pohledávky zástavního práva nezanikají.

1.5. Další možnosti zajištění závazků

1.5.1. Směnka

Směnka může být dalším instrumentem zajištění závazků. Je to cenný papír, tedy listina, s níž je spojeno právo, kterého nelze být požadováno bez tohoto cenného papíru. Zákon č. 519/1992 Sb., o cenných papírech rozlišuje následující druhy cenných papírů: akcie, zatímní listy, poukázky na akcie, podílové listy, dluhopisy, investiční kupóny, kupóny, opční listy, směnky, šeky, náložné listy, skladištní listy a zemědělské skladní listy. V praxi musíme rozlišovat směnku vlastní a směnku cizí. Po praktické stránce směnku platební a zajišťovací. Dlužník vystavuje směnku vlastní a vyskytuje se na ní nápis např. „za tuto směnku zaplatíme“. Po doručení vlastní směnky věřiteli se dlužník stává směnečným dlužníkem a věřitel směnečným věřitelem. Cizí směnku vystavuje věřitel a je adresována přímo dlužníkovi. Doručením dlužníkovi však směnka nenabírá na platnosti. Směnka se stává platná a lze požadovat plnění, až po podepsání a souhlasu v podobě „přijato“. Mezi náležitosti směnky patří: označení, že jde o směnku, pojaté do vlastního textu listiny a vyjádřené v jazyku, ve kterém je tato listina sepsána, bezpodmínečný slib zaplatit určitou peněžitou sumu, údaj splatnosti, neboli datum splatnosti, údaj místa, kde má být směnka placena, jméno toho, komu nebo na jeho řád má být placeno, datum a místo vystavení směnky a podpis výstavce.¹²

1.5.2. Dokumentární inkaso

Tento platební instrument má v jistém smyslu též zajišťovací funkci. Do vztahu mezi dodavatelem a odběratelem vstupuje třetí subjekt. Tímto subjektem bývá nejčastěji banka, ale může to být například i celní úřad. Principem dokumentárního inkasa je skutečnost, že vydání zboží odběrateli třetí osobou je podmíněno splněním určité podmínky. To může být například zaplacením kupní cena nebo akceptace směnky. Dokumentární inkaso se používá v případě, když si dodavatel není zcela jist zaplacením své pohledávky.

¹² [<http://www.bezplatnapravnioporadna.cz/online-zdarma/ruzne/smlouvy-listiny-nalezitosti-obsah/597-nalezitosti-smenky-podle-zakona.html>] (28.2.2011)

1.5.3. Dokumentární akreditiv

Smlouva o otevření akreditivu je upravena v § 682 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku. Dokumentární akreditiv je písemný závazek banky zaplatit určenou peněžní částku, jestliže budou do určité doby splněny akreditivní podmínky stanovené kupujícím. Tento závazek vůči prodávajícímu banka přijímá na základě žádosti kupujícího. Podle konkrétních potřeb transakcí je možné získat různé druhy akreditivů: importní, exportní (odběratelský, dodavatelský), odvolatelný, neodvolatelný avizovaný, potvrzený, převoditelný, revolvingový, stand-by akreditiv. Akreditiv představuje pro prodávajícího jistotu, že pokud splní akreditivní podmínky, bude mu za zboží zapláceno. Smlouva o otevření akreditivu musí mít písemnou formu, jinak je neplatná.

Z výše uvedeného vyplývá že:

- Vždy se jedná o závazek banky
- Vždy se jedná o závazek poskytnout určité peněžní plnění
- Banka má závazek poskytnout plnění podle akreditivu pouze proti předložení akreditivu odpovídajících dokumentů
- Musejí být splněny všechny další podmínky akreditivu
- Jedná se o závazek dokumentární povahy – banky se zabývají pouze předloženými dokumenty

Účastníci dokumentárního akreditivu

- příkazce/kupující
- banka příkazce/kupujícího, tj. banka vystavující akreditiv
- příjemce akreditivu/beneficient (prodávající)
- banka příjemce akreditivu/proávajícího, která otevření akreditivu beneficiantovi oznamuje, popř. potvrdí (banka avizující/potvrzující)

1.6. Zánik obchodních závazkových vztahů

„Závazkový vztah zaniká v důsledku určité právní skutečnosti, s níž právo spojuje zánik závazku. Tato právní skutečnost může vyplývat buď ze zákona, ze smlouvy uzavřené smluvními stranami nebo rozhodnutí příslušného orgánu (soudu).“¹³ Zánik závazků upravuje § 324 - § 343 Obchodního zákoníku. Je rozdělen do tří oddílů, obsahujících způsob plnění, místo plnění a dobu plnění. V občanském zákoníku je zánik závazků upraven v § 559 - §587. V těchto paragrafech najdeme zánik závazku jako například splnění dluhu, dohoda, nemožnost plnění, uplynutí doby, smrt dlužníka nebo věřitele, výpověď atd.

1.6.1. Způsob plnění

§ 324 Obchodního zákoníku

„Závazek zanikne, je-li věřiteli splněn včas a řádně.“

„Závazek zaniká také pozdním plněním dlužníka, ledaže před tímto plněním závazek již zanikl odstoupením věřitele od smlouvy.“

„Jestliže dlužník poskytne vadné plnění a věřitel nemá právo odstoupit od smlouvy nebo tohoto práva nevyužije, mění se obsah závazku způsobem, který odpovídá nárokům věřitele vzniklým z vadného plnění, a závazek zaniká jejich uspokojením.“

Z tohoto tvrzení vychází, že každý je povinen splnit své závazky řádně (po stránce časové, místní a věcné) a včas. Závazek zaniká včasným a řádným splněním. K řádnému splnění závazku se však dále vyžaduje, aby byl závazek splněn ve stanoveném místě.

¹³ ŠVARC, Z. a kolektiv. *Základy obchodního práva*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 476 s. ISBN 80-86898-51-2.

1.6.2. Místo plnění

V § 335 Obchodního zákoníku „K řádnému splnění závazku se vyžaduje, aby závazek byl splněn ve stanoveném místě.¹⁴ Místo plnění je upraveno ve smlouvě. I bez určení místa plnění je smlouva platná a obchodní zákoník stanoví pro tyto případy podpůrnou úpravu, kde má být plněno. Místo plnění je důležité z hlediska řádného splnění závazku, přestože by závazek byl splněn včas, ale na jiném místě, nedošlo by k řádnému splnění závazku. Není-li místo plnění určeno ve smlouvě, je dlužník povinen plnit závazky v místě, kde měl v době uzavření smlouvy své sídlo nebo bydliště. Bezhotovostní placení se řídí podle § 339 a to tak, že místem plnění je místo, kde je veden účet věřitele.

1.6.3. Doba plnění

Obchodní zákoník stanovuje dobu plnění podle § 340 tvrzením: „Dlužník je povinen závazek splnit v době stanovené ve smlouvě. Není-li doba plnění ve smlouvě určena, je věřitel oprávněn požadovat plnění závazku ihned po uzavření smlouvy a dlužník je povinen závazek splnit bez zbytečného odkladu po té, kdy byl věřitelem o plnění požádán.“¹⁵ Stejně jako u místa plnění, přestože není ve smlouvě doba plnění uvedena, je smlouva platná.

Musíme rozlišit vznik povinnosti samé, tj. okamžik vzniku určité povinnosti a dobu, kdy má být tato povinnost splněna, neboli splatnost dluhu. Věřitel má právo plnění požadovat, dlužník má povinnost tak učinit bez zbytečného odkladu.

V obchodním zákoníku můžeme najít ještě jedno řešení, kdy určení doby plnění je na rozhodnutí dlužníka. § 341 stanovuje, že pakliže by dlužník dobu plnění neurčil v přiměřené době, určí dobu plnění na návrh věřitele soud.

¹⁴ ŠVARC, Z. a kolektiv. *Základy obchodního práva*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 476 s. ISBN 80-86898-51-2.

¹⁵ RABAN, P. *Obchodní zákoník 3. dopl. vyd.* Praha: Eurounion, 2003. 790 s. ISBN 80-7317-021-3

U peněžních závazků se dbá na úrok. V § 343 je definováno: „splní-li dlužník peněžité závazek před stanovenou dobou plnění, není oprávněn bez souhlasu věřitele odečíst od dlužné částky úrok odpovídající době, o kterou plnil dříve.“¹⁶

1.6.4. Splnění dluhu

Jedná se o nejčastější způsob zániku závazku. Splněním dluh zanikne, pakliže je splněn řádně a včas. Není-li doba plnění dohodnuta nebo stanovena, je dlužník povinen splnit dluh den poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán. Závazek může být splněn více způsoby. „Dlužník splní dluh i tehdy, jestliže plní tomu, kdo předloží věřitelovo potvrzení o tom, že je oprávněn přijmout plnění. To však neplatí, jestliže dlužník věděl, že ten, kdo potvrzení předložil, není oprávněn plnění přijmout.“¹⁷ Předmětem plnění je to, co je dlužník povinen věřiteli poskytnout. Věřitel je povinen přijmout i částečné plnění a je povinen vydat dlužníkovi na jeho požádání písemné potvrzení o tom, že dluh byl zcela nebo z části splněn.

1.6.5. Dohoda

V § 570 Občanského zákoníku „Dohodou mezi dlužníkem a věřitelem se ruší původní závazek a nahrazuje se závazkem novým.“¹⁸ Chceme-li, aby vedle nového závazku existoval i nadále starý závazek, můžeme mluvit o novaci kumulativní. To upravuje § 571 a to tak, že dosavadní závazek pokládá za nahrazený pouze v rozsahu, který nepochybně vyplývá z dohody o novém závazku. Strany se také můžou dohodnout, že nesplněný závazek nebo jeho část se ruší, aniž by vznikl nový závazek.

¹⁶ RABAN, P. *Obchodní zákoník 3. dopl. vyd.* Praha: Eurounion, 2003. 790 s. ISBN 80-7317-021-3

¹⁷ HOLUB, M. *Občanský zákoník.: poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně věcného rejstříku)*. Praha : Linde, 2002. 831 s. ISBN 80-7201-336-X.

¹⁸ KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 4. vydání*. Praha.: ASPI, a. s. 2005. 612 s. ISBN 80-7357-131-5 (4. vydání)

1.6.6. Nemožnost plnění

Nemožnost plnění nastává až po vzniku závazkového právního vztahu. „Stane-li se plnění nemožným, povinnost dlužníka plnit zanikne.“¹⁹ Plnění není možné, nelze-li jej uskutečnit za ztížených podmínek, s většími náklady, nebo až po sjednaném čase. V případě částečné nemožnosti plnění zaniká povinnost dlužníka jenom v této části plnění.

1.6.7. Uplynutí doby

Práva a povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny.

1.6.8. Výpověď

Upravuje §582 Občanského zákoníku. „Výpověď je jednostranný právní úkon, kterým lze zrušit závazek či právo k nepřetržité nebo opakované činnosti nebo závazek zdržet se určité činnosti anebo strpět určitou činnost.“²⁰ Podle § 582 nelze ukončit právní vztah, jeho obsahem je povinnost poskytnout jednorázové plnění, ani právní vztah uzavřený na dobu určitou. Jestliže ve smlouvě není způsob výpovědi uveden, lze tak učinit ve lhůtě tři měsíců ke konci kalendářního čtvrtletí.

¹⁹ HOLUB, M., *Občanský zákoník: poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně věcného rejstříku)*, Praha.: Linde, 2002, 831 s. ISBN 80-7201-336-X.

²⁰ KNAPPOVÁ, M., ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanské právo hmotné 4. vydání*. Praha : ASPI, a. s., 2005. 612 s. ISBN 80-7357-131-5 (4. vydání).

2 Zajištění závazků v praxi

2.1. Analýza problému

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala společnost Systémové bednění s. r. o. Důvodem pro výběr této společnosti byl dostatek informací ve veřejných zdrojích a předmět činnosti, se kterým souvisí využívání širšího spektra zajišťovacích instrumentů, tj. vhodné pro demonstraci příkladové studie. Pro přehlednost nejprve uvedu základní informace o této společnosti.

2.1.1. Charakteristika společnosti

Obchodní firma:	Systémové bednění, spol. s r. o.
Sídlo:	Pardubice, Bulharská 960; PSČ 530 03
Identifikační číslo:	481 52 714
Právní forma:	Společnost s ručením omezeným
Základní kapitál:	200 000 Kč
Statutární orgán:	
- Jednatel:	Ing. Pavel Ševela

Jednatel jedná za společnost ve všech věcech samostatně. Podepisování za společnost se děje tak, že k napsané nebo vytištěné obchodní firmě společnosti připojí jednatel svůj podpis.

Společníci vkladem:	Ing. Pavel Ševela; obchodní podíl 65% Pavel Ševela; obchodní podíl 17,5% Zuzana Ševelová; obchodní podíl 17,5%
---------------------	--

Předmět podnikání: výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona (*příloha č. 1*)

2.1.2. Základní činnost společnosti

Společnost Systémové bednění spol. s r. o. byla založena v roce 1992 a od roku 1993 působí na českém trhu. Činnost společnosti je zaměřena na české stavební firmy, kterým poskytuje kompletní servis v oblasti provádění betonových monolitických konstrukcí.

Společnost vyrábí, prodává a pronajímá bednicí systémy pro různé typy staveb od základových pasů přes opěrné zdi, mosty, pravoúhlé i kruhové jímky čistíren odpadních vod a vodojemů, až po sloupy a stropní konstrukce.

Společnost také prodává široký sortiment spotřebního materiálu pro ukládání výztuže a těsnění spár, odbedňovací nátěry a speciální vodovzdorné překližky. Do nabídky služeb patří i renovace bednění různých typů a svařování hliníkových profilů a odlitků.

2.1.3. Účetní a daňové aspekty

Právní formou podnikání je společnost s ručením omezeným. Společnost vede podvojně účetnictví dle Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Dlouhodobý majetek v roce 2009 měla ve výši 1 979 000 Kč, zásoby činily 1 374 000 Kč a finanční prostředky na účtech a v pokladně měly hodnotu 4 423 000 Kč. Základní kapitál firmy v roce 2009 byl v hodnotě 11 120 000 Kč a bankovní úvěry činily 99 000 Kč, dále tato firma měla tržby za zboží v hodnotě 3 075 000 Kč a náklady na prodané zboží činili 2 607 000 Kč. Ve společnosti je každoročně prováděn audit, dále je společnost plátcem daně z přidané hodnoty, daně silniční, daně z nemovitostí a v neposlední řadě daně ze závislé činnosti. (příloha č. 2)

2.2. Úvěry a způsoby zajištění úvěrů

2.2.1. Úvěr

Nejprve se zaměříme, co znamená samotné slovo úvěr. Úvěr je časově omezené a úplatné přenechání peněz obchodní bankou jejím klientům k volnému nebo smluvně vázanému použití, v případě pořizování hmotného majetku mění finanční prostředky (úspory) firmy v investice (vlastní podíl firmy na financování pořizovaného majetku).

Úvěrový proces probíhá následovně:

- úvodní schůzka zájemce o úvěr a pracovníka banky
- shromáždění požadovaných podkladů a jejich předání do banky
- úvěrová analýza
- schvalovací proces
- uzavření úvěrové smlouvy
- čerpání úvěru
- kontrola dodržování podmínek úvěrové smlouvy

2.2.2. Provozní úvěr

Pod pojmem provozní úvěr se nejčastěji skrývá krátkodobý úvěr (není vyloučen ani střednědobý a dlouhodobý), který má podnikateli pomoci překlenout momentální nedostatek finančních prostředků. Obvykle se z něj financuje běžný provoz. Jako příklad provozního úvěru můžeme uvést kontokorentní úvěr nebo revolvingový úvěr (úvěr, který lze obnovovat). Provozní úvěry jsou obvykle vedeny na zvláštním úvěrovém účtu a úvěr je splácen v předem dohodnutých intervalech. Doba splatnosti je obvykle do jednoho roku, některé banky ji ale umožňují prodloužit. Minimální výše provozního úvěru se pohybuje v řádu statisíců korun. Jednotlivé banky ale mají u těchto úvěrů často velmi rozdílné podmínky.

2.2.3. Kontokorentní úvěr (KTK)

Pod slovem kontokorentní úvěr (kontokorent, KTK) si můžeme představit bankovní službu, která se sjednává k běžnému účtu, a která klientovi dovoluje čerpat z účtu peníze i v případě, že na něm nemá dostatečnou hotovost. Kontokorent by měl být používán za účelem překlenutí krátkodobého nedostatku peněžních prostředků. V takovém případě banka půjčí klientovi potřebné finanční prostředky a klient smí „jít do mínusu“. Kontokorent v tuzemsku se používá ve dvou variantách:

a) samostatný úvěrový účet propojený s běžným účtem. Při této variantě je úvěrový účet propojen s běžným účtem klienta a v případě nedostatku finančních prostředků na běžném účtu jsou doplněny z úvěrového účtu. Výhodou této varianty je důsledné

oddělení výnosových úroků běžného účtu od nákladových úroků úvěrového účtu. Nevýhodou je složitější účtování a dvojí výpisy z účtu.

b) povolený debet na běžném účtu. Při této variantě je možné jít na běžném účtu do tzv. „debetu“, do záporného stavu. Veškeré úroky jsou vedeny na jednom účtu a je pouze jeden výpis z účtu.

Hlavními parametry kontokorentu jsou úvěrový limit, tedy maximální částka, kterou banka klientovi tímto způsobem půjčí, a úroková sazba. Úroková sazba představuje cenu vypůjčených peněz. Dále jsou hrazeny poplatky za sjednání a vedení kontokorentu. U kontokorentů není obvykle stanovena pevná splátka, klient je však povinen v určité době (zpravidla jeden rok) úvěr splatit. Poté smí opět kontokorentní úvěr čerpat dále, není-li smlouva o sjednání kontokorentu časově omezená nebo je uzavřen dodatek na další období.

Kontokorentní úvěr je jedním z nejdůležitějších a nejběžnějších krátkodobých úvěrů a patří mezi neúčelové, v některých případech nezajištěné úvěry. Proto s ním bývá spojena vyšší úroková sazba a někdy se platí i určitý poplatek z nevyužité částky přečerpaní účtu. Mohou ho používat jak klienti – fyzické osoby, tak i podnikatelé na svých firemních běžných účtech.

Úrokové sazby kontokorentů u fyzických osob se pohybují mezi 10-19 % p.a., RPSN pak zhruba o 1 % výše. U firem jsou v současnosti sazby již od 4 % p.a. V případě, že byste je používali jako úvěr na delší dobu, třeba na jeden rok, museli byste tyto údaje však brát s rezervou. Je rozdíl, jestli banka úročí kontokorent ročně nebo měsíčně. Při sazbě 15 % p.a. splatné měsíčně totiž po roce zadlužení nezaplatíte navíc pouze 15 % - budou vám strhávány ještě i tzv. úroky z úroků.

Tabulka č. 1: Sjednání kontokorentu pro fyzické osoby u různých bank²¹

Banka	Poplatek za zřízení kontokorentu
Banka Austria Creditanstalt	zdarma
Česká spořitelna	200 Kč
ČSOB	100 Kč*
eBanka	zdarma
GE Capital Banka	250 Kč**
Komerční banka	zdarma
Poštovní spořitelna	200 Kč
Raiffeisenbank	2 % výše úvěru

Poznámky:

* poskytnutí, změna, zrušení finančně krytého povoleného přečerpání 200 Kč; poskytnutí, změna, zrušení zajištěného povoleného přečerpání 100 Kč

** při žádosti podané s nově otevřeným účtem zdarma

2.2.4. Revolvingový úvěr (RVG)

Revolvingová půjčka (úvěr) jedná se o krátkodobý úvěr s možností opakovaného využívání půjčky. Jednoduše můžeme říct, že si půjčíte peníze, a pokud je splatíte v domluveném termínu, můžete si opět půjčit stejnou nebo nižší částku. Výhodou je, že nemusíte podstupovat několikrát žádosti o půjčku. Revolvingový úvěr je možný sjednat vždy za předem daných podmínek. Na revolvingovém principu fungují například i debetní karty, kde si můžete půjčit finanční hotovost opakovaně a mít určitou dobu bez úročného období.

A jak takový revolvingový úvěr funguje? Na základě regulačních podmínek je klientovi stanoven časově omezený úvěrový rámec. Pokud zákazník (klient) splatí sjednanou část z dlužné částky, může si znovu – za předpokladu dodržení podmínek daných uzavřenou úvěrovou smlouvou - půjčit opět až od výše daného úvěrového rámce. Díky účelovosti

²¹ [<http://www.mesec.cz/clanky/kontokorent-a-co-za-nej/>] (30.3.2011)

úvěru bývá jeho úroková míra výrazně nižší, než u úvěru kontokorentního a úvěrů obdobných. K zajištění úvěru není potřeba nemovitého majetku, ale pouze pohledávek, přičemž výhodou je, že o jistění pohledávkami není třeba odběratele informovat (tzv. zástava s odloženou účinností). Výše pohledávek klienta předložených bance je obvykle rovněž regulačním prvkem pro čerpání limitu. Klientovi je stanoven limit, podepsána úvěrová smlouva a následně je zřízeno zástavní právo k pohledávkám za těmi odběrateli, kteří projdou schválením bankou. Mimo pohledávek lze ručit již výše zmíněnými nemovitostmi, depozitem nebo za pomoci využití ručení třetí osobou. Výhodou revolvingového úvěru je fakt, že ho vlastně podle potřeby podniky mohou čerpat i splácet zároveň. Čerpání probíhá pomocí takzvaných tranží, tedy dílčích čerpání revolvingového úvěru, které bývají většinou čtvrtletní nebo měsíční. Úvěr bývá poskytován v libovolné měně a to na dobu jednoho roku.

2.2.5. Účelový úvěr

U účelového úvěru banky požadují, aby klient doložil použití úvěru. Účelové úvěry jsou potom klienty využívány na pořizování hmotného majetku, řidčeji na financování provozu (zásob) nebo jednotlivých zakázek (u fyzických osob např. zboží a služeb). Po dobu trvání úvěru nelze předem stanovený účel měnit. Jednoznačnou výhodou účelového úvěru u fyzických osob je jeho nižší sazba v porovnání s neúčelovým, obvykle je také delší doba splatnosti. Účelový úvěr lze čerpat v korunách českých nebo ve vybraných cizích měnách. U většiny účelových úvěrů banky vyplácí úvěr bezhotovostně a to přímo na účet prodejce, po předložení faktury klientem.

2.3. Zajištění úvěru

Pro zajištění úvěru používají banky nejčastěji tyto nástroje:

a) Zástava nemovitostí

Klient ručí za poskytnutý úvěr vlastní nebo cizí nemovitostí. V případě úvěru poskytnutého na pořízení nemovitosti a zajištěného zástavou nemovitosti se hovoří o hypotečním úvěru. Nemovitostí však mohou být zajištěny i jiné účelové úvěry. V případě nesplácení úvěru dochází obvykle k prodeji nemovitosti a uspokojení banky.

Po podpisu úvěrové smlouvy je uzavírána zástavní smlouva k nemovitostem, která je následně spolu s návrhem na vklad zástavního práva předložena katastrálnímu úřadu k zapsání do katastru nemovitostí. Dnem podání návrhu vzniká zástavní právo k předmětným nemovitostem ve prospěch věřitele. Toto právo je vedeno na příslušném listu vlastnictví a trvá do doby zániku pohledávky banky nebo do doby vzdání se zástavního práva.

b) Zástava pohledávek (výhradně u podnikatelských subjektů)

Klient předkládá bance svoje pohledávky a banka je smluvně přijímá do zástavy. V případě nesplacení úvěru jsou vyzýváni dlužníci klienta (tzv. poddlužníci úvěru) k úhradě pohledávek na účet banky a z těchto prostředků jsou uspokojovány pohledávky banky.

Po podpisu úvěrové smlouvy je podepsána zástavní smlouva k pohledávkám a klient předkládá v pravidelných dohodnutých intervalech nové seznamy svých pohledávek, které zastavuje bance. Tato zástava je obvykle s odloženou účinností, ta je podmíněna vznikem pohledávky banky po splatnosti (klient neuhradil v termínu smlouvenou částku).

c) Zástava věcí movitých

Používá se obvykle při pořizování strojů a zařízení. Nejčastějším způsobem je zápisem do notářského rejstříku zástav, řidčeji se používá převod vlastnického práva na věřitele. V případě nesplacení úvěru je opět pohledávka banky uspokojována prodejem věci. Postup je obdobný, jako u nemovitosti, jen funkci katastrálního úřadu zastupuje notář.

d) ručení třetí osobou (více využíváno u úvěrů poskytovaných fyzickým osobám)

Ručení lze ujednat dohodou a je většinou časově neomezené. Vzniká písemným prohlášením, v němž ručitel bere na sebe povinnost vůči věřiteli, že pohledávku uspokojí, jestliže ji neuspokojí dlužník. Je třeba, aby s prohlášením věřitel projevil souhlas. Ručením lze zajistit každou pohledávku s peněžitým i nepeněžitým plněním. Za jednu pohledávku může převzít ručení i několik osob, a to každá buď za celý dluh,

nebo jen za jeho část. Ručitelský závazek zaniká nejpozději se zánikem pohledávky, která je zajištěna.

e) zástava zásob

Jedná se o způsobilou zástavu, bez ohledu na to, že se zbožím, které je ve skladu umístěno obchoduje. Z uvedeného vyplývá, že sklad zboží se v právních vztazích pokládá za jedinou věc, i když jde o souhrn více jednotlivých věcí. Zástavním právem je zatížen sklad zboží jako takový, znamená to, že na jednotlivé věci umístěné ve skladu se zástavní právo nevztahuje, a že se neváže na věci, které byly ze skladu vyjmuty. V současné době je nejčastěji uplatňována zástava zásob formou notářského zápisu s povinným předkládáním aktuálního soupisu zásob. V současnosti méně využívaný jistící nástroj.

f) zástava finančních prostředků (zástava pohledávky klienta za bankou)

Zástava finančních prostředků je v současnosti nejvíce využívána bankami při financování společenství vlastníků bytů a bytových družstev. Finanční prostředky uložené na účtu klienta u banky představují jeho pohledávku vůči bance na vydání uložených prostředků, z tohoto důvodu se jedná o specifickou formu zástavy pohledávek, která je z hlediska zajištění považována za nejlikvidnější a nejbezpečnější nástroj (zastavené prostředky nemohou být předmětem exekuce). Zástavce dává věřiteli právo uspokojovat své oprávněné nároky jejich přímou úhradou z prostředků na účtu.

g) zástava cenných papírů

Používání zástavy cenných papírů v bankovní praxi jako zajištění v současnosti klesá z důvodu jejich velké volatility. Představují pohledávku vlastníka cenného papíru vůči emitentovi, který cenný papír vydal. Jednou z hlavních předností je snadná převoditelnost, vysoká likvidita a snadné ocenění. Význam cenných papírů je především ten, že emitent získá finanční prostředky, které nutně potřebuje ke svému podnikání a věřitel díky tomu může investovat a vytvářet zisk. K uspokojení věřitele dochází prodejem zastavených cenných papírů.

Listinné cenné papíry

- Zde je vznik zástavního práva vázán na uzavření zástavní smlouvy a na fyzickém předání cenného papíru zástavnímu věřiteli, případně na uložení do úschovy třetí osoby. U cenných papírů na řad je třeba vyznačit zastavení přímo na cenném papíru formou zástavního rubopisu. Tento CP není již možné převádět.

Zaknihované CP

- Zástava vzniká registrací zástavního práva v příslušném registru cenných papírů. Příkaz k registraci zástavního práva může dát zástavní věřitel či dlužník, spolu s příkazem musí předložit zástavní smlouvu. Není-li pohledávka zajištěná zástavní právem řádně splněna, věřitel může CP prodat prostřednictvím obchodníka s CP, je však povinen o tom předem zástavce informovat. Zánik zástavního práva musí být též zaregistrován ve středisku cenných papírů.

Jako zástava se používají nejčastěji:

- Akcie
- Obligace
- Směnky
- Dispoziční cenné papíry

h) zajištění směnkou (směnkou s avalem)

Směnka je dokument, kterým klient slíbje bance, že pokud nesplatí půjčku za dohodnutých podmínek, banka má nárok na jeho majetek. Obvykle je vystavována směnka vlastní, která je opatřena avalem třetích osob (společníci u firem, manželé u FOP, řidčeji jiné firmy). V tom případě je banka oprávněna požadovat uspokojení svých nároků na kterékoli osobě ze směnky zavázané. Vzhledem k nejasnosti případného budoucího dluhu je často využívána biankosměnka (blankosměnka, biancosměnka), na které není vyplněná částka, případně některý další údaj. Biankosměnka je doplněna vyplňovacím prohlášením směnečným, kde je zmocnění banky v případě dluhu po splatnosti biankosměnku vyplnit a uplatnit.

ch) zajištění bankovní zárukou

Bankovní záruka je samostatným zajišťovacím institutem vycházejícím z obchodního zákoníku. Vzniká vždy písemným prohlášením banky v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžní částky podle obsahu záruční listiny, jestliže určitá třetí osoba, tedy dlužník, nesplní určitý závazek nebo budou splněny jiné podmínky stanovené v záruční listině. Uspokojení věřitele v případě nesplnění závazku je přenášeno na banku, která si svoje riziko ošetří ve vztahu ke klientovi. Základní rozdělení záruk je na platební (např. za platbu za dodané zboží) a neplatební (např. za nabídku do soutěže) podle charakteru zajišťovaného závazku.

2.3.1. Postupy při poskytování úvěru

Kdo chce získat úvěr, musí navštívit banku. Poté co si obě strany vyjasní podmínky a cíle, může dojít k oficiální písemné žádosti klienta o poskytnutí úvěru. Žádost sestavuje klient podle požadavku příslušné banky. Obvykle se sepisuje na bankou předtištěném formuláři (*příloha č. 3*), kde musí být uvedeny nezbytné náležitosti, kterými např. jsou:

- základní identifikace klienta (jméno/název, adresa/sídlo, rodné číslo/ICO),
- druh, výše a účel požadovaného úvěru
- termíny a způsob čerpání a splácení úvěru
- Navrhovaný způsob zajištění úvěru
- Podpis odpovědné osoby

Banky však mohou požadovat i další podklady v návaznosti na druh a účel úvěru, případně s ohledem na krytí rizik banky z poskytnutého úvěru.

2.3.2. Schéma uzavření úvěrového obchodu

- Klient požádá banku o poskytnutí úvěru
- Banka prověří úvěrovou způsobilost klienta
- Navrhne způsob, jakým může být poskytnut úvěr
- Návrh úvěrové smlouvy a zajišťovacích smluv
- Konzultace smluvní dokumentace
- Podpis
- Čerpání úvěru
- Zpětná kontrola, zda klient dodržuje stanovené podmínky
- Splácení úvěru a úroků
- Ukončení úvěrového obchodu

2.3.3. Prověrka úvěrové způsobilosti klienta

Prověrka úvěrové způsobilosti klienta slouží k posouzení potenciálního klienta z hlediska důvěryhodnosti a úvěruschopnosti. Banka zkoumá, za jakých podmínek může klientovi poskytnout požadovaný úvěr. Dále se zde řeší otázka zajištění úvěru a dochází zde i k převzetí případných úvěrových záruk. Banka získává informace o bonitě, platební morálce a důvěryhodnosti subjektu, údaje, které jsou nutné pro posouzení jeho žádosti o poskytnutí úvěru, a to z databází provozovatelů registrů klientských informací, vlastních informačních zdrojů a z veřejně dostupných databází. (např. www.justice.cz)

Každá banka má svůj hodnotící ratingový nástroj, pomocí něhož klienta zařadí do určité bonitní skupiny. Tento nástroj pracuje s účetními výkazy klienta (výkaz zisku a ztrát, rozvaha) a s doplňujícími nefinančními daty. Na základě stanovené bonity, obratu a hospodářských výsledků klienta a s částečným vlivem zajištění je klientovi stanoven úvěrový limit. V průběhu trvání úvěrového vztahu je klient periodicky pomocí tohoto nástroje vyhodnocován a je sledováno, zda nedochází ke zhoršování jeho hospodaření a poklesu stanovené bonity. V případě, že se tak stane, jsou ze strany banky přijímána opatření k ošetření zvýšeného rizika (doplnění zajištění, zostřený dohled).

2.3.4. Limitování výše úvěrů pro jednotlivé klienty

Úvěrový limit na klienta si každá banka stanovuje samostatně. Může být spojen například s limitem zajištění, splatnosti úvěru a úvěrovým rámcem (nejvyšší možná hranice, do které může dlužník čerpat úvěr). Výše úvěrového limitu kromě již výše uvedené bonity a částečně zajištění je dána i kapacitou splácení. Z účetních výsledků klienta je stanovena maximální výše splátek, kterou je klient dle banky schopen ročně splácet. Takto stanovený limit je potom porovnáván s požadavkem klienta a podle výsledku porovnání je postupováno dále. V případě výrazného nesouladu mohou být v této fázi jednání ukončena nebo je možno např. upravit předpokládanou dobu splácení úvěru (nižší splátky po delší dobu).

3 Demontrace zajištění závazků v praxi

Společnost Systémové bednění spol. s r. o. působí na českém trhu už 18 let. Zabývá se především výrobou, prodejem a pronájmem bednicích systémů pro stavebnictví. Společnost také prodává široký sortiment spotřebního materiálu pro ukládání výztuže a těsnění spár, odbedňovací nátěry a speciální vodovzdorné překližky. Do nabídky služeb patří i renovace bednění různých typů a svařování hliníkových profilů a odlitků.

Společnost Systémové bednění spol. s r. o. se dne 6. 1. 2011 rozhodla, že zrekonstruuje sídlo společnosti. Rekonstrukci bude částečně financovat z vlastních zdrojů společnosti a částečně z úvěru poskytnutého bankou. Vzhledem k tomu, že použitím vlastních prostředků na financování poklesne finanční rezerva společnosti, bude zároveň žádat o poskytnutí provozního financování formou kontokorentního úvěru.

Dne 10. 1. 2011 požádala společnost Systémové bednění spol. s r. o. finanční společnost ČSOB a.s. o poskytnutí obou úvěrů na formuláři banky. U účelového úvěru navrhla společnost zajištění pomocí zástavy nemovitostí a směnkou s avalem společníků. U kontokorentního úvěru zástavou pohledávek a rovněž směnkou s avalem společníků.

Proto, aby mohla ČSOB a.s. poskytnout účelový úvěr, musí zajistit od klienta veškeré potřebné podklady a zjistit právní způsobilost. U podkladů pro zástavu nemovitostí se jedná o odhad jejich ceny, aktuální výpis z katastru nemovitostí (list vlastnictví), který nesmí být starší než 1 měsíce a snímek z katastrální mapy. U odhadu ceny nemovitosti je požadováno jeho zpracování pomocí externího znalce, jenž je proškolen bankou nebo jej může zpracovat přímo zaměstnanec banky. Náklady s tím spojené jdou na účet žadatele. Pro účely zajištění úvěru je stanovována cena obvyklá, nikoliv vyhlášková. Tento odhad slouží ke stanovení jistící hodnoty nemovitosti, tj. hodnoty, kterou banka přijímá a zanáší do svých systémů.

U směnky je potřebná znalost všech osobních údajů o avalistech, případně o jejich partnerech, po kterých je vyžadován souhlas s avalem. Pro určení výše úvěru, způsobu čerpání a některých dalších parametrů je potřebný dále rozpočet akce, případně smlouva o dílo, kde je řešen způsob fakturace provedených prací. U zajištění KTK je požadováno předložení aktuálního seznamu pohledávek, které jsou následně

prozkoumány z hlediska jejich přijatelnosti jako zajištění úvěru. Po dodání podkladů je pracovníkem banky zpracováván úvěrový návrh. Nejprve je nutné vyplnit přesné identifikační údaje klienta. Poté banka zkoumá všechny podstatné okolnosti týkající se žádosti o úvěr – provádí tzv. úvěrovou analýzu, při které hodnotí bonitu klienta. Bonitou klienta rozumíme jeho schopnost dostát svým platebním závazkům, a tedy i schopnost přijímat úvěry. Stanovení bonity se provádí na základě finančního a nefinančního hodnocení klienta a výsledek může mít vliv na požadované zajištění úvěrového obchodu. Nezbytností úvěrového obchodu je stanovení výše úvěru, účel úvěru, způsob a termín čerpání úvěru, dohodnutý průběh splátek, roční úroková sazba, způsob úhrady splátek, povinnosti klienta vůči bance, způsob zajištění úvěru, specifické podmínky a ujednání a případné vymezení sankcí. Po dořešení všech uvedených náležitostí byla bankou zpracována příslušná smluvní dokumentace. K účelovému úvěru se jedná o úvěrovou smlouvu, zástavní smlouvu k nemovitostem, návrh na vklad zástavního práva do katastru nemovitostí a biankosměnka s vyplňovacím prohlášením směnečným. Ke KTK se jedná o úvěrovou smlouvu, zástavní smlouvu k pohledávkám klienta a biankosměnka s vyplňovacím prohlášením směnečným.

Společnost ČSOB a. s. a společnost Systémové bednění spol. s r. o. následně podepisují všechny potřebné dokumenty. Za obě společnosti je musí podepisovat oprávněné osoby.

U účelového úvěru se nejprve podepisuje úvěrová smlouva, protože jako první musí závazek vzniknout (v tomto okamžiku vyplývá ze smlouvy závazek banky úvěr při splnění dohodnutých podmínek poskytnout, následně závazek klienta úvěr splatit) a až poté mohou být podepsány zajišťující dokumenty. Zástavní smlouva k nemovitostem je zpracována v tomto případě v šesti vyhotoveních, pro každou stranu po jednom a čtyři vyhotovení pro katastrální úřad. Obecně platí, že na katastrální úřad se podává počet vyhotovení rovný počtu účastníků plus dvě. Jedno z těchto čtyř vyhotovení musí být ze strany klienta opatřeno ověřeným podpisem (notář, matrika), banka má na katastrálním úřadu svoje podpisové vzory. Společně se zástavní smlouvou je podepisován návrh na vklad zástavního práva ve dvou vyhotoveních a tento návrh je následně společně se zástavními smlouvami podán na katastrální úřad. Katastrální úřad prověří správnost údajů ve smlouvě a provede zápis zástavního práva ve prospěch banky na list vlastnictví. Zástavní právo je platné ode dne podání návrhu na vklad vlastnického práva.

Po zápisu zástavního práva jsou katastrálním úřadem odeslány potvrzené zástavní smlouvy bance a klientovi. Banka poté ještě může požadovat aktuální výpis z katastru nemovitostí a na základě tohoto výpisu je umožněno čerpání úvěru (vznik zástavního práva je jednou z podmínek pro čerpání).

U zajištění směnkou je vytištěna směnka vlastní (emitentem je klient) bez vyplněného data, splatnosti a částky s uvedením avalistů (společníků klienta). Směnka je doplněna vyplňovacím prohlášením směnečným, kde je uvedeno, za jakých podmínek je banka oprávněna směnku vyplnit a použít. Ve vyplňovacím prohlášení směnečném je dále tato směnka detailně popsána a jsou zde uvedeni i partneři avalistů, kteří s avalem vyjadřují svůj souhlas. Směnku podepisuje klient jako výstavce (emitent) a avalisté, vyplňovací prohlášení směnečné dále i partneři avalistů. Kopie směnky je přílohou vyplňovacího prohlášení, které se zpracovává pro banku, klienta i každého avalistu. Směnka je následně uložena v bankovním trezoru.

Banka a klient uzavřeli smlouvu o poskytnutí účelové zajištěného úvěru ve výši 1.500.000,00 Kč, dobou čerpání 6 měsíců a dobou splácení 3 roky. Splácení úvěru je anuitní, stále stejná výše splácené částky. Fixní sazba na celou dobu splácení úvěru ve výši 5,00 % p.a.

Tabulka č. 2: Průběhu splácení úvěru

ROK	ÚVĚR NA ZAČÁTKU ROKU	ÚROK 5,00% p.a.	ÚMOR	SPLÁTKA	ÚVĚR NA KONCI ROKU
1	1 500 000	75 000	475 813	550 813	1 024 187
2	1 024 187	51 209	499 604	550 813	524 583
3	524 583	26 229	524 854	550 813	0

V případě bezproblémového průběhu úvěru je celá jistina splacena. V tom případě banka vystavuje kvitanci, potvrzení o zániku zástavního práva. Tuto kvitanci zasílá na katastrální úřad za účelem výmazu tohoto práva z listu vlastnictví. Oznámení o výmazu následně katastrální úřad zasílá bance i klientovi. Banka rovněž stejnou formou vrací klientovi nepoužitou směnku. Tím je úvěr i jeho zajištění vypřádáno.

U kontokorentního úvěru je opět nejprve podepisována úvěrová smlouva a následně smlouvy zajišťovací (směnku zde již nebudu řešit). Kontokorent je druh neúčelového provozního financování na přechodný nedostatek finančních prostředků, klient jej čerpá podle svých aktuálních potřeb. Smlouvy je na dobu neurčitou s výpovědí.

Obr. č. 1 – čerpání kontokorentního úvěru

Zástavní smlouva k pohledávkám klienta specifikuje, jaké pohledávky jsou bance dávány k dispozici, ošetřuje podmínky realizace zástavního práva (v příloze smlouvy je vzor výzvy poddlužníkovi ke směřování platby na účet banky), obsahuje prohlášení klienta o tom, že nejsou jinde zastaveny a že je jinde nezastaví. U ČSOB a.s. je používána zástava s odloženou účinností, tj. poddlužník se o své povinnosti dozví až v případě neplnění povinností klienta. Součástí zástavní smlouvy je aktuální seznam pohledávek klienta, tento seznam je měsíčně aktualizován – akceptace tohoto seznamu nahrazuje dodatek k zástavní smlouvě s novým seznamem. Tento mechanismus trvá po celou dobu úvěrového vztahu, po jeho ukončení se žádná další dokumentace nezpracovává.

Koncem měsíce dubna, vyhlásila firma Eurovia CS, a. s. výběrové řízení na dodávku materiálu pro výstavbu mostu. Společnost Systémové bednění spol. s r. o. se do tohoto výběrového řízení přihlásila. Součástí podkladů vyžadovaných zadavatelem výběrového řízení je i složení finanční hotovosti jako jistoty pro případný následný podpis nebo předložení bankovní záruky (*příloha č. 4*) a to ve výši 500,0 tis. Kč. Bankovní záruka znamená, že klient neskládá finanční jistotu, ale banka se zaručuje za svého klienta. Prohlašuje, že v případě, když klient uspěje ve výběrovém řízení a následně neuzavře smlouvu na dodávku materiálu nebo díla, vyplatí požadovanou částku vyhlášovatelé soutěže.

Společnost Systémové bednění spol. s r. o. nejprve bance předložila žádost o poskytnutí bankovní záruky (žádost o poskytnutí angažovanosti a vlastní formulář žádosti o poskytnutí záruky). Dalšími požadovanými podklady je dokumentace výběrového řízení a doložení schopnosti klienta v případě úspěchu dodávku materiálu splnit. ČSOB a. s. podanou žádost posoudila, aktualizovala bonitu žadatele zpracovanou při poskytování účelového úvěru (banka již měla k dispozici konečné výkazy za rok 2010) a na základě toho pak rozhodla, že se za společnost zaručí. Ze strany klienta byl nabídnut jako zajištění záruky hotovostní vklad na účtu klienta u ČSOB. Tento obchod tedy obsahuje dva způsoby zajištění, jeden ve vztahu banka – klient a druhý ve vztahu klient – odběratel.

Po kladném vyřízení žádosti banka s klientem uzavřela smlouvu o poskytnutí bankovní záruky a smlouvu o zástavě pohledávky klienta za bankou (zástava vkladu, klient má pohledávku na vydání finančních prostředků u banky uložených), přičemž smlouva o zástavě pohledávky byla uzavírána jako druhá v pořadí. V zástavní smlouvě k pohledávce klienta za bankou je specifikován předmět zajištění (odkaz na smlouvu o poskytnutí bankovní záruky), dále je konstatováno, že klient má na konkrétním účtu u banky uloženy finanční prostředky v dostatečné výši, k těmto prostředkům se nevztáží žádná práva třetích osob, je zde závazek klienta jiná práva do budoucna nezřizovat a dále podmínky, za kterých je banka oprávněna finanční prostředky použít (v případě plnění ze záruky nebo dluhu vzniklého neuhrazením poplatků spojených se zárukou). Finanční prostředky jsou blokovány ve výši záruky a případného příslušenství, tj. dalších nákladů klienta spojených se zárukou. Na základě smlouvy o poskytnutí

bankovní záruky poté banka vystavila záruční listinu, která obsahovala písemné prohlášení banky, že uspokojí věřitele do výše sjednané finanční částky, pokud klient nedostojí svému závazku, tj. pokud klient v případě úspěchu v soutěži následně neuzavře smlouvu na dodávku materiálu. Tato záruka je neplatební (nezajišťuje platební závazek klienta), přímá, banka je povinná plnit na první výzvu věřitele bez námitek. V případě záruky podávané za klienta do výběrového řízení banka posuzuje nejen schopnost klienta dodávku splnit, ale i případnou nutnost poskytnutí další navazující záruky za klienta za splnění kontraktu a případnou nutnost poskytnutí finančních prostředků na realizaci následného kontraktu. Veškeré náklady spojené s bankovní zárukou hradí klient banky. Jedná se především o poplatky za zpracování a vyhodnocení žádosti klienta, vyhotovení veškerých smluvních dokumentů, za vystavení bankovní záruky a v průběhu jejího trvání i pravidelný čtvrtletní poplatek za její správu. Poplatky za poskytované služby jsou stanovovány individuálně u každého klienta a do značné míry záleží na objemu zajišťovaného obchodu, rizikivosti klienta a způsobu zajištění.

Tabulka č. 3: Přehled poplatků spojených s uzavřením bankovní záruky ve třech největších českých bankách.²²

Kritéria	Česká spořitelna	ČSOB	Komerční banka
Posouzení a vyhodnocení žádosti o záruku	Individuálně	0,3 %, min. 2000Kč	0,3% min. 5000 max. 30 000Kč
Poskytnutí záruky	Individuálně (min. 5 000Kč)	5 000Kč + závazková odměna p.a. dle míry rizika	individuálně
Uplatnění záruky	3 000	1 500	1 000

²²[[http://www.finance.cz/zpravy/finance/214007-bankovni-zaruky-aneb-jak-snit-podnikatelska-rizika/-/](http://www.finance.cz/zpravy/finance/214007-bankovni-zaruky-aneb-jak-snit-podnikatelska-rizika/) (13.3.2011)]

4 Závěr

Podstatou mé bakalářské práce bylo věrohodně nastínit všechny druhy zajištění závazků, které se mohou v praxi vyskytovat. Po důkladném nastudování této problematiky bylo zjištěno, že existence závazků se vyskytuje velice často, přestože si někteří myslím, že se s touto tematikou nikdy ve svém životě nesetkali. V neposlední řadě mě k tomuto tématu vedl dostatek informací z veřejných zdrojů.

V praktické části se nejprve zaměřuji na některé druhy úvěrů a na postup žádosti o úvěr. Dále jsou popsány nástroje, které banka nejčastěji používá k zajištění úvěru. Klient má možnost výběru z mnoha způsobů. Důkladně je zde rozebrán postup při poskytování a uzavírání úvěrového obchodu. V průběhu tohoto procesu může nastat spousta problémů, které musí úvěrový zaměstnanec banky důkladně řešit, aby nedošlo ke zpochybnění a zkreslení informací ze strany klienta.

Z této části mé práce bych upozornila na proces stanovení bonity klienta. Každá banka má svůj ratingový nástroj, pomocí kterého určí, do které bonitní skupiny klient patří. Banka je povinná poctivě prozkoumat, za jakých podmínek může klientovi poskytnout požadovaný úvěr. Zde může nastat několik problémů ze strany klienta a nejčastěji na tomto bodě troskotá poskytnutí úvěru. Tyto informace může banka získat například z veřejné dostupných databází.

Na konkrétním případě, je aplikován úvěrový postup, kde jednu stranu tvoří společnost Systémové bednění spol. s r. o. a na druhé straně vystupuje společnost ČSOB a.s. Obě tyto společnosti byly vybrány, aby zde mohla být aplikována situace při poskytování a zajišťování úvěru. Tento proces je v praxi velmi složitý jak pro žadatele, tak pro poskytovatele úvěru.

V první části byla popsána žádost o poskytnutí účelové úvěru a kontokorentního úvěru a o způsobech jejich zajištění pomocí nemovitostí a směnky s avalem společníků. Pro nastínění dalších způsobů zajištění závazků jsem se rozhodla, že se společnost Systémové bednění spol. s r. o. zúčastní výběrového řízení, které je podmíněno bankovní zárukou. I toto zajištění s sebou nese patričná úskalí, nicméně v poslední době je to jedno z nejpoužívanějších zajištění při účasti ve veřejné soutěži.

V dnešní době je velkým problémem efektivní vymáhání pohledávek a zástav při nedodržení smluvních podmínek úvěrové smlouvy. Některé banky v ČR mají na toto vymáhání speciální útvar. Aby se předešlo zdlouhavému vymáhání pohledávek, banky dopředu zkoumají všechny důležité body a provádějí důkladnou zpětnou kontrolu při čerpání úvěru.

Ve své bakalářské práci jsem vytvořila komplet zajištění závazků a druhy zástav, které se řídí podle obchodního a občanského zákoníku. V praktické části je na konkrétním případu pro lepší pochopení jasně a stručně nastíněno zajištění úvěrů v praxi.

Seznam použité literatury

1. Holub, M.: **Občanský zákoník: poznámkové vydání s judikaturou a novou literaturou (včetně rejstříku)**. Praha: Linde, 2002
2. Knappová, M., Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: **Občanské právo hmotné 4. vydání**. Praha: ASPI, a. s., 2005
3. Raban, P.: **Obchodní zákoník 3. dopl. vyd.** Praha: Eurounion, 2003
4. Scott, W. A.: **Money and Banking**. New York, 1980
5. Švarc, Z. a kolektiv: **Základy obchodního práva**. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleše Čeněk, 2005

Elektronické zdroje

6. Justice [oline]. 2010 [cit. 2010-03-28]. Systémové bednění spol. s r. o. Dostupné na: WWW:<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=or&sysinf.@strana=searchResults&hledani.@typ=subjekt&hledani.format.typHledani=x*&hledani.podminka.subjekt=SYST%c9MOV%c9+BEDN%ccN%cd%2c+spol.+s+r.o.>
7. ČSOB a. s. [oline]. 2010 [cit. 2010-04-08]. Podnikatelé a malé střední podniky. Dostupné na: WWW:<<http://www.csob.cz/cz/Firmy/Podnikatele/Stranky/default.aspx>>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Výpis z obchodního rejstříku společnosti Systémové bednění spol. s r. o.

Příloha č. 2: Rozvaha a Výkaz zisku a ztrát

Příloha č. 3: Žádost o úvěr

Příloha č. 4: Bankovní záruka